

Ахмед Доган

Казусът Ахмед Доган

В академичните среди бях разпознаваем предимно като „Меди“. Историята на това различно „именуване“ е недоизказаната част от моето лично битие, затова не смятам за необходимо да се спирам на този въпрос.

Към философията започнах да проявявам интерес когато бях на 16-17 годишна възраст. Предполагам, че философската си закваска не дължа на себе си..., а на „случайното“ обстоятелство, че съм се пръкнал като наследник на религиозни духовници. В самото начало бях се увлякъл по Хегел, младохегелианците и Фойербах, а в следствие и от Марксистката доктрина. Така че, когато станах част от курса по специалност „Философия“, имах достатъчен мисловен и познавателен опит за надграждане и развитие на философската си ориентация. Ако сега трябва да започна житейския си път, бих започнал пак от философията, като самоцел на личната екзистенция. Защото тя предполага да търсиш отговор на въпроса: **„Защо изобщо Космосът и Логосът са такива, каквито са?“**.

Философията е космическа познавателна и експериментална нагласа на съзнанието, затова тя изисква метафизичен нюх, т. е. категориално мислене, интуиция и емпатия. Всеки, който престъпи прага на философията, отначало трябва да бъде готов за послушание и всеотдайност, а в следствие, когато започваш да усвояваш нейните исторически мисловни и предметни определености, се обсебваш до такава степен от нея, че метаморфозата да бъдеш непокорен е въпрос на време и ситуация.

Убеден съм, че понятийно-категориалното мислене предполага наличието на „Божия искрица“ у всеки, който престъпва нейния праг. Вярвам, че всеки представител на Хомо сапиенс сапиенс има определен талант. Предпоставките и катехизиса за философското мислене, според мен, са генетично зададени. Каквато и пропедевтика да има, от гледна точка на ефективното преподаване, нейното усвояване ще си остане на сравнително сепло равнище, ако тези, които искат да я опознаят и разберат, нямат така необходимата **„Божия искрица“** в мисловната им същност. В този смисъл, философското световъзприемане е елитарен дар на човека. Точно тази „ис-

крица“ всъщност е връзката и портала между Логоса и Космоса.

Не знам дали е щастлива случайност или „изказ“ от езика на съдбата, но попадането ми в този курс по специалност „Философия“ за мен е изключително удовлетворение. Там се чувствах в една среда със „себеподобни“ и с нестандартно мислещи преподаватели и състуденти. Дължа благодарност на всички!

По стечение на обстоятелствата и най-вече от проектирането на моята персона от „екстра фактори“, аз бях ограничаван да общувам пълноценно с всички колеги и преподаватели, но мисля, че намирах Модус операнди „ТЕ“ да бъдат доволни, а аз да бъда относително свободен.

Понятиенно-категориалното мислене, съчетано с определена степен на идеализации, е **дар Божи** и който усети, че го има, трябва да покаже, че това рядко качество не му е дадено даром. В случая перифразирам Кант. В смисловия контекст на моето разбиране и опит това означава, че Универсумът очаква да покрие инвестицията СИ във времето.

Когато започнеш да си „играеш“ с понятия, категории, концепти и доктрини, Гнозисът и Онтологичното ти се явяват като конструктивни елементи в лицето на епистеми и онтологеме. Точно тогава осъзнаваш, че от проективното ти категориално мислене зависи как ще конструираш органичната релация на Логоса и Космоса. Разбира се, пред-условието за това е **каква Метафизика „Избираш“**, или каква Метафизика за Органиката на Битието се е „загнездила“ в познавателния ти схематизъм, за да си позволиш свободата да „играеш“ от гледна точка на „Абсолюта“...

Това е благородна духовна игра, която създава „нов мисловен свят“ и дава нова опция на дълбочината и хоризонта на онтологията на познанието и на човешката дейност. Но много често това трансцендиране се превръща в опасна метафизична игра, която може да продуцира онтологични продукти, които да се превърнат в деструктивен методологичен инструментариум на различни политически субекти.

В този контекст възниква фундаменталният въпрос за „границите“ на философското мислене: **„Има ли морална граница на свободата на философското мислене?“**.

Осъзнаването и осмислянето на отговорите на този въпрос задават параметрите на изстраданото **философско Смирение**. Разбира се, наивно е да се поставят морални граници на свободата на мисленето, и по специално на философското мислене. Но още по-наивно е всяка философема да се възприема като продукт на чистото конструктивно мислене. Всяка философска идея може да се превърне в генеративен

принцип, в *Играта на политическа онтология*, а впоследствие и в политическа доктрина. Не случайно Кант започва критиките си с „чистия разум“, но завършва с критика на „практическия разум“, в която моралният категоричен императив има основополагащо значение.

Философското мислене ни дава метафизична свобода, но неговите продукти са предметени в онтологичните модели за развитие на света и в социокултурните матрици на световъзприемането и светоосмислянето.

Почти всички философи в историята на Философията, да речем от Платон до Хайдегер, са си давали сметка каква политическа онтология задават на обществото. В определен смисъл, *всяка философия е самоизказ на онтологията на личността на философа*, т.е. проективен разказ за Аз-а на философа. От тази гледна точка, мястото и ролята на философията в еволюцията на Универсума придобива изключителна значимост, особено като *модератор на смислообразуването в историята на човечеството*. За да бъде правилно разбран, искам да добавя, че според мен, всички религиозни доктрини са перманентно предметяващи се в смислообразуването на човека и обществото, философски системи.

В този контекст, възходът и гибелта на различните цивилизации е „превърната форма“ на жизнеспособността на различните философеми и идеологеми.

Ако се опитаме да направим елементарна *онтологична холограма* на геополитическите процеси на нашата цивилизация, се очертават няколко *управляващи параметри* на политическото време.

1. Класическият европейски модернизъм, в качеството си на флагманския сегмент на западната цивилизация, е на път да изпадне в дълбок метафизичен унес, като форма на почивка от добре свършена работа. Върховенството на Разума, универсалните категории и Абсолютната идея натовариха просветената личност да бъде Субект на историята и субстанциален носител на Свободата и Прогреса, включително на Хуманизма. В онтологичното поле на социума се получи нещо, което отговаря на библейската притча „Господи, не ми давай повече, отколкото мога да понеса!“.

Разбира се, спорно е доколко ефективна е била тази модернистична философия, превърната в политическа онтология, т. е. в идеология. Но буржоазните революции към средата на 19-и век, колониализма и последващите ги социални движения и „революции“, деонтологизираха наличната структура на битието и духовността, и по безпрецедентен

начин поставиха въпроса за *субектността на властта* и на властовата система. И въпрос на време е да се получат най-големите катаклизми в релацията: философия – идеология – субектност на властта в постмодерното време.

2. Постмодернизмът, който приблизително е на физическата възраст на „Випуск 81“, направи опит да продуцира нова онтологична и идеологична парадигма. Но в самия си генезис, като че ли, показва онтологична несъстоятелност със затъването си в интенционалните определености на човека и неговите действия, които предвещаваха „криза на смисъла“ и на смислообразуването, включително и в „символния свят“ на човека и социума. Въпреки това, „археологията“ и „генеалогията“ на „властта“, „властовите отношения“, „властовата система“ и „дискурса“, са превърнати в основни **проблематизиращи теми** за постигането на **„нова политическа духовност“** (М. Фуко). Онтологичните дисбаланси на „автентичното Аз“ и „социалното Аз“ на човека са проблеми за решаване от Политиката, но с друга политическа онтология и с качествено различен профил на политическата субектност, обладана от „новата политическа духовност“.

Това философско-културологично движение неизбежно доведе до **онтологизиране на функционализма**, предизвикващ неустойчивост и несигурност в политическото битие на човека, но пък се оказва много удобен онто-методологичен инструментариум за подмяна на властовите отношения в обществото, особено при наличието на „социалните мрежи“, като „носители“ на социално признание за тези, които имат потребност да си променят социалния статус, включвайки се във властовата система. Като добавим към това геополитическия дискурс и готовността за съдействие на „външните фактори“, картината се изяснява. Тази методология за правене на политика има за цел **смяната на елитите** с оглед геополитическите интереси. Тя се експериментира като политически „пролети“ в редица страни, а впоследствие и в България. Нямам съмнение, че опредметяването на тази политическа онтология ще продължи и в бъдеще.

3. Либералната демокрация е пазарна демокрация, но това не води до самодостатъчност на демокрацията, напротив, създава предпоставки за постоянна криза в релацията държава – гражданско общество. Нещо повече, либералната доктрина за развитие на обществото изпитва емпирични и „метафизични“ конвулсии от резултатите на действието на социалната онтология, която е задава като проект за правене на История в света.

Приема се, че до Първата световна война предметната политическа онтология на либерализма е осезаем факт. Но епохалният възход на либералната демокрация е след края на Втората световна война, в условията на доминираща тенденция за глобализация на света. Тази еуфория от развитието на либералната доктрина мотивира известния теоретик на либералните идеи Фр. Фукуяма да напише знаковата си книга „Краят на историята и последният човек“, която се превърна в бестселър на световния книжен пазар. Разбира се, в „**Краят на историята...**“ авторът визира пълното материализиране на либералната доктрина в духовното и материалното битие на западната цивилизация: пазарна икономика, конкуренция, либерална демокрация, базирани на основните ценности на либерализма, като „свобода“, „отговорност“ и „толерантност“. Според автора, в онтологичен план Историята е достигнала своя апогей и в този смисъл е еманация на Абсолютната идея на Хегел. Затова всяко последващо развитие на човека и обществото ще бъдат само вариации на промяна, без да бъдат съотносими реалности към модела на **инвариантността на историята**, която в лицето на американската икономика и култура е припознала себе си. В случая можем да направим интересна историческа аналогия: когато Хегел става свидетел на Наполеоновите войни за „обединяване на Европа“, той „обявява“ Наполеон за превъплъщение на Абсолютната идея.

Но по **ирония на Историята**, само след няколко десетилетия, впечатляващият икономически възход на комунистически Китай демонстрира, че в геополитическо измерение керванът на Историята продължава, а в определен онтологичен смисъл и тепърва започва. И това обстоятелство е най-притеснителният феномен за евроатлантическата онтологична визия за развитието на света. Въпрос на време е Китай да се превърне в доминиращ колос в планетарен мащаб.

4. Ние сме в начален етап на **Фундаментална промяна на Духа** на нашето време: от относително стабилната онтологична структура на планетарното геополитическо и социално време, преминаваме в нестабилен, несигурен и рисков динамично-функционален глобален свят. Разбира се, това априори означава, че **непълнотата, незавършеността и дефицитът от цялостност ще бъдат атрибутивна особеност на нашите знания и действия** на социално-икономическо и геополитическо равнище.

Този преход е толкова съществен, че по скалата на промените в цивилизационното световъзприятие и светоотношение, ще се равнява на **труса, който предизвика Ренесанса след близо десет века господ-**

ство на средновековния светоглед в европейската цивилизация. А по отношение на предстоящите промени в социално-икономическото и екзистенциалното битие на човечеството, ще се равнява на промените, които предизвикаха първата, втората и третата индустриални революции, взети заедно. **Настъпващото време на прехода** и свързаната с него феноменология на духа и живота ни отреждат **да живеем в постоянна Промяна**, в постоянна метаморфоза на старите форми на мислене и начин на живот **във време на интензивно „Ставане“ на битието** на човека и социума.

В случая трябва да отдадем специална почит към Хегел, че е конструирал **категорията „ставане“**. В личен план съм благодарен на един от моите преподаватели, проф. Добрин Спасов, че ме „отвори“ за есенциалната значимост на тази категория. Всъщност, неговите лекции по „Символна логика“ аз възприемах като логика, основана на онтология. Впоследствие той ми стана и рецензент на дипломната работа на тема „Философия на симетрията“.

Тази **нова онтологична ситуация** в света я приемам за даденост. По същество в случая става въпрос за **Геополитически и Цивилизационен преход**. Но тъкмо затова оттук започват основанията на въпросите на философското мислене.

В „спокойните времена“ „човекът е пастир на битието“ (Хайдегер). Но в ускорения темпоритъм на едно **интензивно ставане на „битието“**, човекът като „пастир“ отпада от „играта“. **Той се превръща от „пастир на битието“ в негова функция**. Защото „битието“ вече не е само „битие“ само по себе си, а е в съчетание и активно позициониране с „небитието“, с явен акцент на „небитието“ в категориалния смисъл на „ставането“. Това означава, че „битието“ и „небитието“ са в „асиметрично интерпозиционно единство“ на „битие“ и „небитие“. В **тази нова онтологична ситуация** „пастирът“ променя онтологичния си статус в „играта“ за продуциране на нови адаптиращи и балансиращи реалности в неговото собствено амбивалентно онтологично социално „битие“.

Преобразуването на човешката субектност на Историята от „пастир на битието“ в негова функция в лицето на асиметрично интерпозиционното единство на „битие“ и „небитие“, респективно, на „външни“ за човека и социума фактори, като геополитическото позициониране в планетарен мащаб, **променя онтологичната субектност на локалното „битие“**. **Настъпва време на „божествената“ външна екстасубектност в лицето на външните геостратегически конгломерати**.

От казаното следват две най-общи заключения:

1) че метафизиката на класическата модерност няма потенциала да определи субектността на Историята;

2) имагинерните представи за субектността на Историята се изпаряват от двойственото онтологично политическо битие в предметните либерални политически реалности.

Състоянието и **развитието на света зависи не от масите, класовата борба и от отделните партии**, а от намирането на **коалиционни формули на заедността**, иновативните технологии, адекватната властова система с капацитет и визия за решаване на конкретни проблеми и ангажираност на свободните и активни граждани в техното определяване.

От тази гледна точка, в **цивилизационното духовно поле на света** ще се появят **синкретични протоколни формули, ритуали и политически теории** по оста Изток – Запад.

Освен **онтологично пресиране на политиките на идентичността**, в Мегасоциума на Глобалния свят ще заживеят и **онтологични модели на Заедността**, като защитна система от катаклизмите на цивилизационната промяна.

Мощната онтологична акселерация на Мегасоциума на Глобалния свят ще имплицира **конструирането на друг тип социални и политически онтологии**, които ще бъдат предимно с релативен и еkleктичен профил и характер. Продуцирането и потреблението на „завършените философски системи“ ще бъде загуба на екзистенциално време. Вероятно „дебелите книги“ ще си останат само в библиотеките. „Късите“ и ефективни теоретични конструкции за **решаването на конкретни проблемни ситуации „ад хок“** ще бъдат доминиращи.

За всеки философ с онтологична нагласа това разместване на геополитическите пластове е уникална планетарна лаборатория за изследване и продуциране на нетипични за евроатлантическото мислене онтологични модели за развитие на човечеството.

Преобразуването на геополитическите полюси предвещава рискове от стълкновения за постигане на баланс на силите, или за явно надмощие. Нямам съмнение, че тази нова геополитическа ситуация ще определи параметрите на нашето световъзприемане и позициониране в Глобалния свят.

По дефиниция мисленето е функция на Разума. Приемам тази теза с редица условности и резерви. По принцип, **рационализмът** е позитивно явление в човешката мисловност, но тенденцията в историята

на мисловността за екстраполиране на рационализма, не издържа критика. Разумът е твърде важен фактор в развитието на човека и човечеството, но рациио е изключително скромна част от мотивационната структура на човешките действия. Ние, представителите на Хомо сапиенс сапиенс, сме все още твърде млади и незрели, за да се осланяме само на Разума. Във всяка цивилизация, която познаваме, **борбата за надмощие**, независимо дали е свързана с разширяване на империя или за отстояване на собствена територия и идентичност, е свързана с реки от кръв и взаимно унищожение на себеподобни. И това продължава досега. В този смисъл, представите ни за правила и ценности за съвместен живот, не ни различават твърде много от законите на джунглата в животинския свят. Човекът и човечеството продължават да съществуват предимно като емоционални същества, което може да се наблюдава в нашето екзистенциално ежедневие. Чувствата, емоциите, колективните ни инстинкти и функционалните им съответствия в мотивационната структура на човека и обществото продължават да задават целеполагането и осмислянето на нашите действия. А резултатите от това не са лицеприятни. Херменевтиката на този процесинг все още е на школко равнище, с много условности и неопределености. Според най-новите научни изследвания, Разумът заема само около 10-тина процента от мотивите за нашите действия, което скромно казано, е малко стресиращо за онтологичния статус на Разума...

В емпиричен план, от гледна точка на съдбата, животът ми се преобразува като съпричастност на принципа за възходането от абстрактното към конкретното: мотивираният ми живот започна с философия, съдбата ме принуди да се занимавам с политика и, за да продължа цикъла, започнах да се занимавам с бизнес. Разбира се, в инобитието на тази опитност трябваше да премина през „горнилото на живота“ (според Достоевски) и това е моята дълбока благодарност към философията и философското проспектиране на живота.

Още за Ахмед Доган (Меди) ще научите от състудентите му Ангел Митов, Анна Ананиева, Анна Илиева, Анята Георгиева, Атанас Пашалиев, Валентин Канавров, Венцислав Михайлов, Димитър Денков, Красимир Грудев, Таня Желязкова-Тея, Цветан Давидков и Мевзи Хаджиосманоглу.